

Teatru

MARIN
SORESCU

Cuprins

Marin Sorescu: un teatru <i>exasperat</i> , în continuă mișcare	5
Prefețe ale autorului	23
Tabel cronologic	27
SETEA MUNTELUI DE SARE	31
I. Iona	33
II. Paracliserul	65
III. Matca	87
PLUTA MEDUZEI	139
EXISTĂ NERVI	177
A TREIA ȚEAPĂ. RĂCEALA. VĂRUL SHAKESPEARE	221
A treia țeapă	223
Răceala	325
Vărul Shakespeare	453
Referințe critice	667

I

IONA

Tragedie în patru tablouri

IONA, pescar	}	fără vârstă, figuranți
PESCARUL I		
PESCARUL II		

Ca orice om foarte singur, Iona vorbește tare cu sine însuși. Își pune întrebări și-și răspunde, se comportă tot timpul ca și când în scenă ar fi două personaje. Se dedublează și se „strânge”, după cerințele vieții sale interioare și trebuințele scenice. Caracterul acesta „pliant” al individului trebuie jucat cu suplețe, neostentativ.

Dacă rolul va părea prea greu, ultimele două tablouri pot fi interpretate de alt actor.

TABLOUL I

Scena e împărțită în două. Jumătate din ea reprezintă o gură imensă de pește. Cealaltă jumătate – apa, niște cercuri făcute cu creta. Iona stă în gura peștelui nepăsător, cu năvodul aruncat peste cercurile de cretă. E întors cu spatele spre întunecimea din fundul gurii peștelui uriaș. Lângă el, un mic acvariu, în care dau veselie din coadă câțiva peștișori.

- Acum încep să...
- Parcă aud: poc, poc, tronc, poc! în năvod.
- Bolovani, nu alta.
- Că avem o mare bogată.
- Ce mare bogată avem!
- Cred că nu mai au mult.
- Nicio grijă. (Strigă.) Iona!
- (Răgușit:) Iona!
- (Mai răgușit:) Iona!
- Nimic.
- Pustietate.
- Pustietatea măcar ar trebui să-mi răspundă: ecoul...
- (Băgând de seamă că n-are eco:) Ei, dar ecoul?
- (Mai strigă o dată să verifice bănuiala:) Io... (așteaptă)... na...
- (Așteaptă.)
- (Frecându-și mâinile a pagubă:) Gata și cu ecoul meu...
- Nu mai e, s-a isprăvit.
- S-a dus și ăsta.
- Semn rău.
- Aș! Poate e vreo măsură mai nouă luată de pescari.

- *(Explicativ:)* Să se termine odată cu gălăgia de pe mare.
- Ce vacarm!
- Nu e bine să urli pe mare.
- Pe uscat, mai treacă-meargă.
- Dar pe apă ba.
- Țip eu, țipi tu, țipă celălalt. Zgomotele s-adună.
- Valurile intră în vibrație.
- **Ca un pod peste care trec soldații, toți în același timp: se dărâmă.**
- Păi când se pun și ăștia să treacă!
- Așa și marea. Intră în rezonanță valul acesta, intră celălalt.
- S-ar putea isca o furtună!
- Și când s-ar dărâma toată apa peste noi...
- Zău, nu e bine să strige toți cei de pe mare odată.
- Chiar dacă sunt naufragiați?
- Chiar naufragiații. Să strige toți, dar pe rând.
- Înțeleg, să nu se bage de seamă...
- Altfel, s-ar crede că e o jelanie absolută.
- S-ar înfuria marea.
- *(Înțelept:)* De-aia fiecare om trebuie să-și vadă de trebușoara lui.
- *(Uitându-se în apă:)* Să privească în cercul său.
- Și să tacă. *(Pauză.)*
- Numai că eu trebuie să strig. Să-l chem pe Iona.
- *(Strigă:)* Ionaaa!
- Nimic.
- *(Strigă:)* Să nu te prind pe aici, auzi? Nu te mai ține după mine, Iona! *(Pauză.)*
- De fapt, Iona sunt eu. Pss! Să nu afle peștii. De-aia strig, să-i induc în eroare. Că Iona n-are noroc și pace.
- Peștii trebuie să creadă că el pescuiește cine știe unde. În altă parte...

- *(Râzând:)* Cred c-ar trebui să pescuiască în altă mare. Poate acolo...
- Dar parcă poți să-ți schimbi marea?
- A, nici pomeneală.
- *(Strigă.)* Iona, să nu-apropii de locul ăsta, că-mi sperii norocul.
- *(Scoțând năvodul gol:)* L-ai și speriat.
- *(Aruncă din nou năvodul.)* Ce mare bogată avem!
- Habar n-aveți câți pești mișună pe-aici.
- *(Curios:)* Cam câți?
- Dumnezeu știe: mulți.
- *(Cu uimire:)* O sută?
- Mai mulți.
- Cam cât numără toată viața?
- Mai mulți.
- Atunci, cât a număra toată moartea?
- Poate, că moartea e foarte lungă.
- Ce moarte lungă avem! Dacă poți număra atâta bogăție...
Ce mare bogată avem!
- Și cum poate marea să-i țină pe toți peștii ăștia pe mâncare și pe bere?
- Se descurcă. Greu, dar se descurcă.
- *(Râzând:)* Cred că le dă mai mult apă.
- Nu, că ei nu beau apă.
- *(Concesiv:)* Ei, le-o fi turnând ea și apă...
- Când îi vede pe toți cu gurile căscate...
- *(Încercând năvodul:)* Parcă acum atârnă mai greu.
- Cred că l-am prins pe-ăl mare.
- De mult pândesc eu peștele ăsta. L-am și visat.
- Nu-i vorbă, că eu visez în fiecare noapte doar pești.
- Poate unde mă ocup și cu... *(Gest însemnând pescuitul.)*
- Dar prea m-am săturat de atâta duhoare în somn.

- Visul și peștele.
— Visul unu – crap.
— Visul doi – morun.
— Visul trei – plătică.
— La plătică întotdeauna mă trezesc înjurând. Mă foiesc în pat până spre ziuă, când ațipesc din nou și... ce crezi că visez?
— (*Curios:*) Ce?
— Ghicește.
— O balenă?
— Aș, n-am eu norocul acesta. Ce crezi că visez?
— (*Și mai curios:*) Ce?
— (*Cu obidă:*) O fâță.
— O fâță?
— O fâță de pește atât de mic, încât...
— Nici nu ți-l poți aminti.
— Se topește până te trezești.
— Și așa în fiecare noapte, de când mă știu.
— Țasta se mai poate numi vis?
— Nu, nu se mai poate numi vis.
— Și în timpul ăsta cei doi copii ai mei dorm buștean.
— Cum pot dormi unii așa?
— Odată i-am întreat: Mă, voi ce visați de dormiți buștean?
— Și ei, cu ochii sclipind de fericire: „Marea“.
— Ptiu!
— Dar poate lor le convine: visează marea fără pește.
— Dar apa mării, frumoasă a naibii când te uiți la ea. Asta visează ei, lăsând tot greul peștelui pe mine.
— (*Melancolic:*) Dacă aș fi pădurar, de la o vreme mi-ar veni în somn numai copaci.
— Aș vrea să mă fac pădurar și să visez chiar din prima noapte un milion de copaci.
— Și eu să stau la umbra lor.

- S-ar face în somn că eu stau la umbra lor.
— Ce umbră deasă trebuie să dea un milion de copaci la un loc!
— Deasă ca mierea.
— Și eu acolo, cu capul pe-o rădăcină, să mă tot uit după verități.
— Veverițele nu trebuie să le prinzi.
— Asta mi-ar mai lipsi – să mai alerg și după veverițe în somnul meu nenorocit. (*Cătând spre năvod:*) Oare?
— Ai, să-l scot?
— (*Nehotărât:*) Știu eu dacă a sosit momentul...
— De ce-o fi trăgând așa de greu năvodul?
— Barosanul.
— De mult îl pândesc eu... Știu și cum arată. Uite, așa are o gură... (*Gest indicând, involuntar, gura peștelui mare din scenă.*)
— A, de mult îl pândesc eu.
— Îi cunosc fiecare solz.
— Dacă mi s-a arătat noaptea?!
— De vreo câțiva ani îl am în cap, numai că nu pot să-l pun aici în năvod.
— (*Făcându-și curaj:*) Dă, Doamne! (*Trage de năvod.*) Greu, greu...
— (*Scoate năvodul.*) Nimic? (*Uimire.*)
— Nimic.
— Atunci ce naiba atârna așa?
— (*Privește în zare.*) Aha, înțeleg. Norul acela. Își culcase umbra exact pe năvodul meu...
— Mai bine m-aș face pescar de nori.
— Azi unul, mâine altul. Aș aduce repede potopul.
— Că la nori am noroc. (*Pauză.*)
— (*Dă cu ochii de acvariu. Vorbind cu peștișorii:*) Tot în voi mi-e speranța.
— Plevușca, săraca!

— Ea duce greul mărilor și oceanelor.
 — (*Arătând spre acvariu:*) Sunt ai mei, particulari.
 — (*Cu compătimire:*) Au mai fost prinși o dată.
 — Îi țin pe fereastră. Lumina le face bine, ea conține fel de fel de substanțe. Îi îngrașă, îi înveselește.
 — (*Trist:*) Numai că nu le dă drumul.
 — (*Speriat:*) Cum să le dea?
 — Sunt pescar și trebuie să se găsească oricând un pește și-n casa mea. Altfel, ce-ar zice lumea? Când le arunc mâncare dimineața, rămân și eu așa, privind-i. Uneori stau ceasuri întregi.
 — Dacă n-ai chef să te duci să prinzi alții, zice soția mea care mă iubește, nu te mai uita așa la ei. Că mor și ăștia.
 — Ea mă iubește, dar nu când stau și mă uit la pești.
 — N-ar fi exclus să moară din privirea mea.
 — Că am o privire otrăvită. Pe ce-mi pun ochii, moare. Așa zice ea.
 — Eu parcă n-aș crede. Dacă era așa, nu murea și ea? Ehe, de când!
 — Dar ei tot or să se isprăvească. Pentru că, de câte ori plec la pescuit, iau și acvariul. Când văd că e lată rău, am stat o zi întreagă degeaba, scot undița... (*O scoate.*) ...și-o arunc în acvariu... (*O aruncă.*)
 — Pe cel care s-a agățat îl arunc apoi în năvod.
 — Că e mult până prinzi unul (*Cu ochii pe plută:*) Acum încep să tragă... Nu-i vorbă, și ăștia trag greu. C-au mai fost prinși o dată...
 — Dar până la urmă, unul tot dă în cârlig. (*Scuzându-l parcă:*) Apă mică... Nevoile de hrană mereu crescânde...
 — Te pui cu nevoile?
 — Dacă e să fiu sincer, eu n-aș mai vrea să cadă acum niciunul.
 — Asta e imposibil.
 — E ca și când ai bea otravă și te-ai aștepta ca ea să nu-și facă efectul.

— Mi-e milă de el.
 — Pești, fiți atenți, nada mea o să-și facă efectul!
 — (*Privind acvariul, apoi marea:*) Apa asta e plină de nade, tot felul de nade frumos colorate. Noi, peștii, înotăm printre ele atât de repede, încât părem gălăgioși. Visul nostru de aur e să înghițim una, bineînțeles, pe cea mai mare. Ne punem în gând o fericire, o speranță, în sfârșit, ceva frumos, dar peste câteva clipe observăm mirați că ni s-a terminat apa. (*Cu solemnitatea unui cor:*) O, tu pescar, care stai sus pe mal, măcar lasă-ne limpede drumul până la ea, nu ni-l tulbura cu umbra picioarelor.
 — (*Pauză. Privind acvariul:*) Totuși, n-am ce să fac. Trebuie să trăiesc și eu. Hai, mă, ai apucat-o?

(Se aplecă peste acvariu și în clipa aceasta gura peștelui uriaș începe să se închidă. Iona încercă să lupte cu fălcile care se încleștează scârțâind groaznic.)

— Ajutor! Ajutoooooor!
 — Eh, de-ar fi măcar ecoul! (*Se face întuneric.*)

Cortina